

Keplerova hypotéza a rok 2017

Alena Šolcová,
FIT ČVUT

Keplerova hypotéza - 1611

V roce 1611 vyjádřil Johannes Kepler
v pojednání
**„Strena aneb Novoroční dárek –
O šestiúhelníkové vločce“**
hypotézu,
že hustota uspořádání koulí je dána
poměrem objemu koulí
k celkovému objemu útvaru,
do něhož jsou koule uspořádány.

Postupným urovnáváním koulí dostanete hustoty
koulí **asi 74 %, tj. asi $\pi/\sqrt{18}$** .

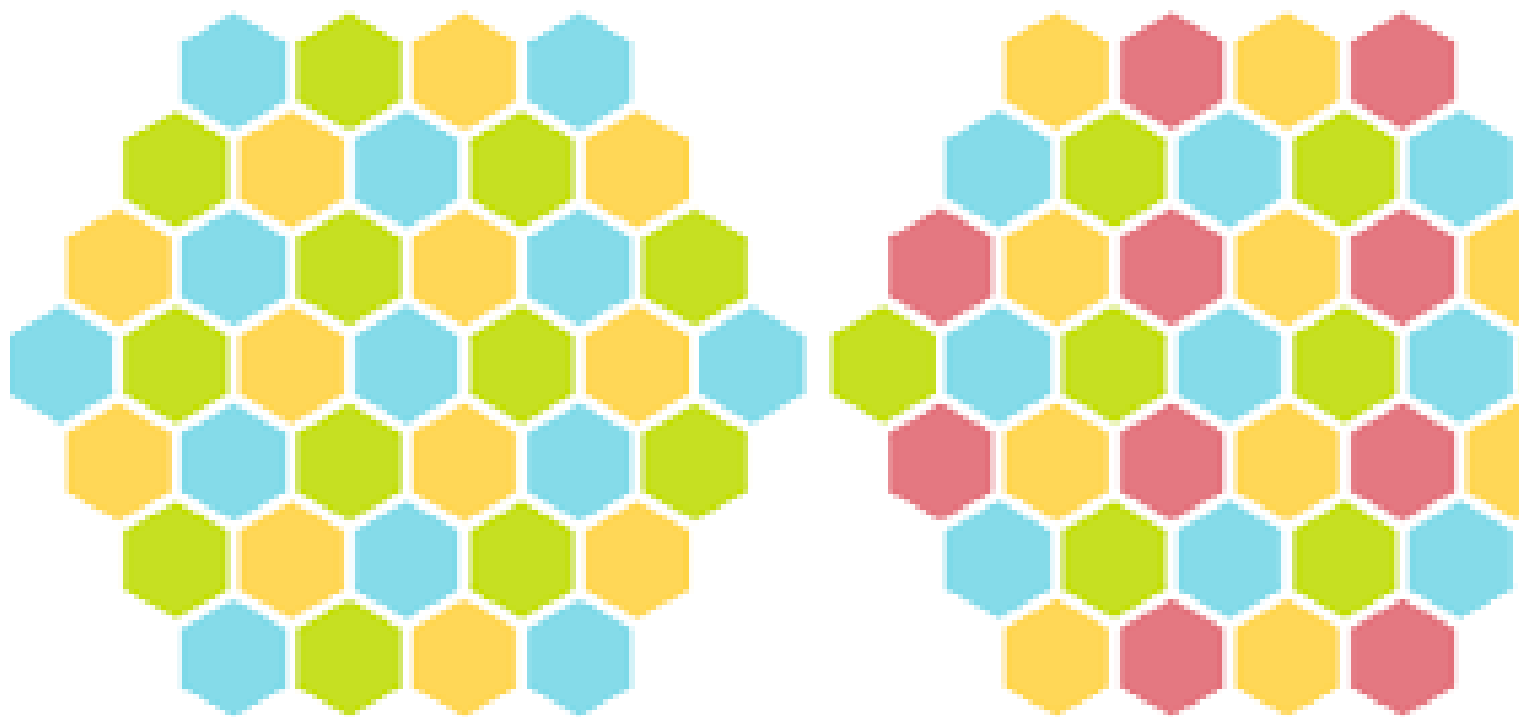
První vrstvu na dně uspořádáte do hexagonální
mřížky.

Na ní položíte další vrstvu do prohlubní
a postupně pokračujete s ukládáním.

Žádné jiné uspořádání nemá větší hustotu.

V trojrozměrném světě není možné uspořádat s
větší hustotou než v hexagonální kubické mřížce.

Hexagonální uspořádání

- Tehdy nikdo zatím nevěděl, zda nějakým nepravidelným uspořádáním není možné pomocí koulí více zahustit.

KEPLERŮV DÁREK ANEB O ŠESTIÚHELNÉ SNĚHOVÉ VLOČCE POUTAVÉ ČTENÍ O „NIČEM“ A POZOROVÁNÍ PŘÍRODY

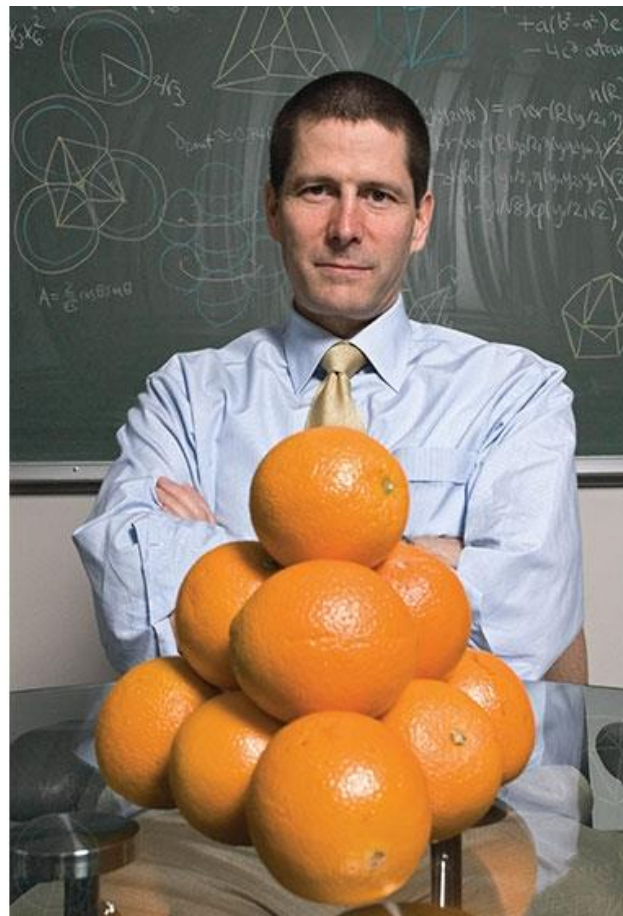
- Dílo Johanna Keplera z roku 1611, které vzniklo nedaleko pražského Kamenného mostu, je bohaté na barvitý popis metod studia přírodních jevů, na zkoumání matematických vlastností pozorovaných objektů, např. **struktury stavby včelích buněk, jader granátových jablek a hlavně sněhových vloček.**
- V díle se autor zmiňuje také o „zlatém řezu“, **vlastnostech Fibonacciových čísel** a formuluje známou **Keplerovu hypotézu o těsném uspořádání koulí,** která byla dokázána Thomasem Halesem až na konci 20. století.

Thomas Hales v roce 1998

V roce 1998 Thomas Hales vyslovil,
že **Johannes Kepler má pravdu.**

Halesova soustava rovnic měla 150 proměnných.

S podporou výpočetní techniky zkoumal
všechny možné konfigurace uspořádání,
žádná nevedla k těsnějšímu uspořádání
než byla Keplerova hypotéza.

Důkaz potvrzen

- Redakce časopisu *Annals of Mathematics* přislíbila, otiskne Halesovi článek, pokud ho doporučí **skupina 12 recenzentů**.

V roce 2003 vydala skupina vyjádření, že jsou na 99 % jisti, že práce je v pořádku.

K poslední změně došlo v roce 2017:

V časopise *Forum of Mathematics, Pi*

vyšel článek týmu vedeného Thomasem Halesem

a

problém, který byl více než 400 let otevřen, byl vyřešen.

Ocenění a inspirace

- Tarski Lecture
2019
- Thomas Hales

Jak je to s lentilkami?

- Úloha inspirovala další matematiky – **Paul Chaikin, Salvatore Torquato, etc.**, z Princetonu studovali uspořádání čokoládových lentilek.
- Došli k závěru, že náhodné uspořádání těchto bonbonů, které mají tvar rotačního elipsoidu má hustotu asi 68 %, což je asi o 3 procenta více než hustota koulí uspořádaných náhodně.